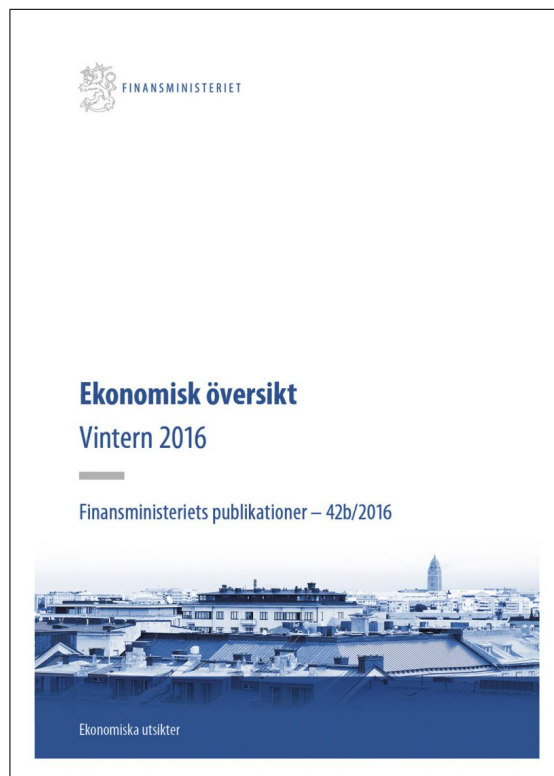

Ekonomisk översikt

Vinter 2016

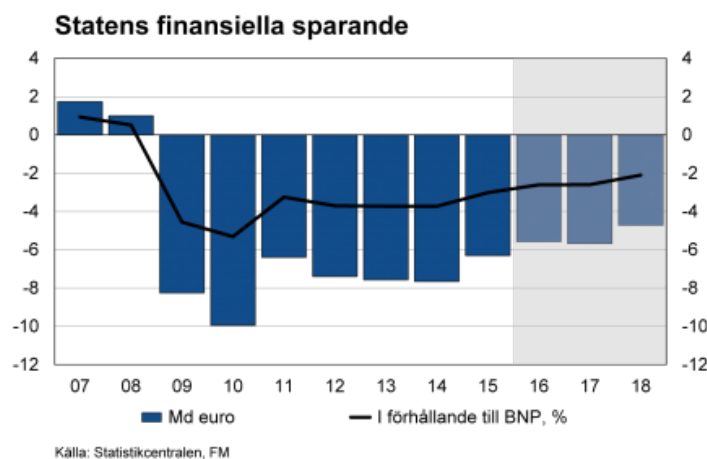
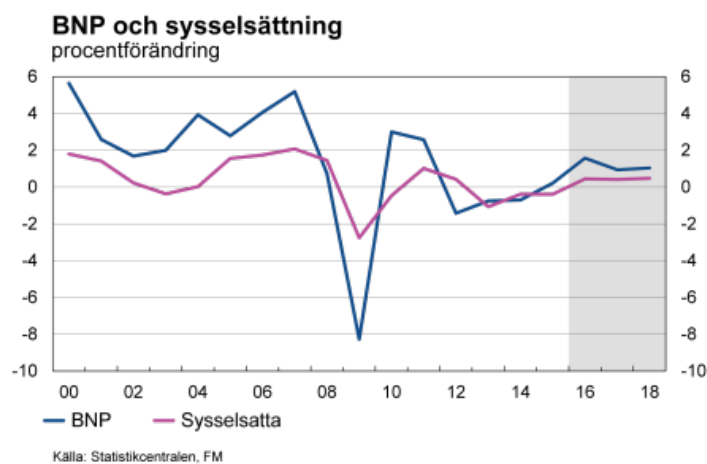

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Internationella ekonomin	9
Efterfrågan och utbud	12
Sysselsättning, priser och löner	17
Offentliga ekonomin	20
Bakgrundsbilder	22
Ytterligare information	24

Sammanfattning

- Finlands BNP förutspås växa med 1,6 % 2016, med 0,9 % 2017 och med 1,0 % 2018.
- Utsikterna för den internationella ekonomin är mer dämpade än tidigare. Världens köpkraftskorrigerade BNP växer med 3,1 % 2016, med 3,4 % 2017 och med 3,9 % 2018.
- Utvecklingen i början av 2016 har varit snabbare än vad som förutspåddes i Finland. Under årets tredje kvartal växte BNP med 1,6 % jämfört med föregående år.
- Tillväxten 2016 har baserat sig på inhemsk efterfrågan, i synnerhet den privata konsumtionen har ökat. Dessutom har byggnadsinvesteringarna ökat snabbt.
- Situationen på arbetsmarknaden har förbättrats i början av året och arbetslöshetens trend har redan sjunkit till 8,6 %.
- Under 2017 växer den privata konsumtionen långsammare då den tilltagande inflationen dämpar ökningen av realinkomsterna. På grund av konkurrenskraftsavtalet växer lönesumman dämpat på kort sikt.
- Tillväxttakten för privata investeringar mattas tillfälligt av 2017, då byggnadsinvesteringarna slutar att öka.
- År 2017 krymper den offentliga konsumtionen med 0,5 %. De offentliga konsumtionsutgifterna krymper på grund av regeringsprogrammets anpassningsåtgärder.
- Exportökningen tilltar 2017 och 2018. Exporten ökar på grund av transportmedelsleveranser som redan är kända.
- De ändringar i socialförsäkringsavgifterna och de skattelättnader som hänför sig till konkurrenskraftsavtalet försämrar de offentliga finanserna på kort sikt.
- Av sektorerna inom de offentliga finanserna är staten och kommunerna klart på minussidan, medan arbetspensionssektorn är på plussidan och de övriga socialskyddsfonderna uppvisar smärre underskott. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen fortsätter att växa de närmaste åren.
- Det åstadkomna konkurrenskraftsavtalet skapar förutsättningar att utnyttja de exportmöjligheter som öppnar sig samt stöder förtroendet för den inhemska ekonomiska politiken. Avtalets gynnsamma inverknings syns dock med fördröjning i den ekonomiska utvecklingen.

Centrala prognostal

	2015 md euro	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
		procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	209	-0,8	-0,7	0,2	1,6	0,9	1,0
Import	78	0,5	-0,2	1,9	1,6	2,4	3,4
Totalutbud	287	-0,4	-0,6	0,7	1,6	1,3	1,6
Export	77	1,1	-1,7	-0,2	1,0	2,4	3,2
Konsumtion	167	0,0	0,3	1,1	1,4	0,5	0,4
privat	116	-0,5	0,6	1,5	1,9	0,9	0,6
offentlig	51	1,1	-0,5	0,4	0,2	-0,5	0,0
Investeringar	43	-4,9	-2,5	0,7	4,1	2,7	3,2
privata	35	-6,6	-3,4	2,2	3,5	3,2	4,2
offentliga	8	2,6	0,9	-5,1	6,6	0,8	-1,1
Totalefterfrågan	288	-0,4	-0,6	1,0	1,7	1,4	1,7
inhemsk efterfrågan	211	-1,1	-0,2	1,4	1,9	1,0	1,1

Andra centrala prognostal

	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
BNP, md euro	203	205	209	214	219	224
Tjänster, volymförändring, %	-1,4	-0,5	0,8	0,6	0,5	0,9
Industri, volymförändring, %	0,0	-0,5	-2,5	2,1	2,2	2,9
Arbetets produktivitet, förändring, %	0,5	-0,1	0,2	-0,3	-0,5	1,0
Sysselsatta, förändring, %	-1,0	-0,4	-0,4	0,5	0,4	0,5
Sysselsättningsgrad, %	68,5	68,3	68,1	68,7	69,1	69,5
Arbetslöshetsgrad, %	8,2	8,7	9,4	8,9	8,5	8,1
Konsumentprisindex, förändring, %	1,5	1,0	-0,2	0,3	1,3	1,3
Förtjänstnivåindex, förändring, %	2,1	1,4	1,3	1,2	0,8	1,2
Bytesbalans, md euro	-3,3	-2,3	-0,9	-0,5	-0,7	-1,0
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-1,6	-1,1	-0,4	-0,2	-0,3	-0,4
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	1,9	1,3	0,7	0,4	0,5	0,9
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	57,5	58,1	57,7	57,2	56,3	55,6
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	43,7	43,9	44,1	44,4	43,2	42,8
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,6	-3,2	-2,8	-2,2	-2,5	-2,0
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-3,7	-3,7	-3,0	-2,6	-2,6	-2,1
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	56,5	60,2	63,6	63,7	65,3	66,1
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	44,1	46,3	47,7	47,7	49,2	50,2

Inledning

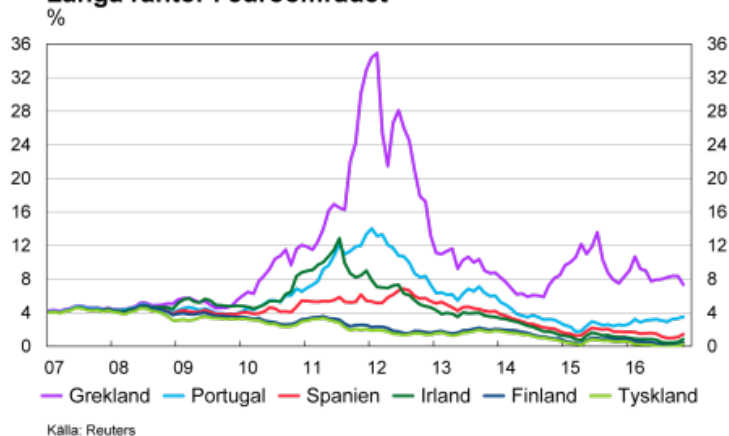
Till skillnad från de fyra föregående åren har värdeökningen inom samhällsekonomin vuxit avsevärt under januari-september jämfört med föregående år, med 1,2 %. Produktionsökningen har varit omfattande, men tillväxten har varit klart beroende av den inhemska efterfrågan. Exportsektorns svårigheter har fortsatt.

Enligt Statistikcentralens preliminära kvartalsräkenskaper växte Finlands ekonomi under det tredje kvartalet 2016 med 0,4 % jämfört med föregående kvartal och även den ekonomiska tillväxten i början av året har överträffat förhandsberäkningarna. Trots att ekonomin har återhämtat sig något fortsätter Finlands ekonomi att utvecklas svagt ett par år framöver. Tillväxtutsikterna är dämpade och de offentliga finanserna kommer inte att förbättras väsentligt.

Enligt prognosen växer Finlands ekonomi med 1,6 % 2016. År 2017 blir tillväxten 0,9 % och 2018 blir den 1,0 %. År 2017 krymper den offentliga konsumtionen eftersom regeringsprogrammets anpassningsåtgärder och konkurrenskraftsavtalet sänker statens och lokalförvaltningens omkostnader. Ven de övriga inhemska efterfrågeposterna växer tillfälligt långsammare.

Utsikterna för världsekonomin är mer dämpade än tidigare. Världens köpkraftskorrigerade BNP-tillväxt stannar på cirka 3 % 2016 och tilltar endast litet 2017 och 2018. Tillväxten är den långsammaste sedan finanskrisen och stannar under det långsiktiga medelvärdet. Tillväxten har avtagit klart i många tillväxtekonomier. I industriländerna är återhämtningen fortfarande blygsam på grund av de ringa investeringarna samt den långsamma löneutvecklingen och den svaga konsumtionsefterfrågan till följd därav.

Långa räntor i euroområdet

Den svaga efterfrågan syns i form av långsam tillväxt i världshandeln och en inflation som stannar under målet i de flesta stora ekonomier. De privata investeringarna i industriländerna ligger i stor utsträckning under den långsiktiga trenden, vilket tyder på att företagen tror att efterfrågeutvecklingen förblir dämpad. Även exportpriserna har sjunkit delvis till följd av svag efterfrågan. Arbetslösheten minskar långsamt i flera industriländer.

I Förenta staterna fortsätter den ekonomiska tillväxten att återhämta sig, men långsamt. Tillväxten kan dock i högre grad än tidigare rikta sig mot den amerikanska hemmamarknaden. Hos för Finland viktiga handelspartner har den ekonomiska tillväxten varit starkare än i tillväxtekonomierna, men även deras tillväxt håller på att mattas av.

Prognosens bakgrundsantaganden är till stor del tillväxtstödande. Centralbankernas penningpolitik är tillväxtstödande. Europeiska centralbanken har fortsatt att utvidga sina exceptionella penningpolitiska operationer och kommer också att hålla styrräntorna his-

toriskt låga. De korta räntorna förblir negativa under hela prognosperioden och även den tioåriga räntenivån kommer att hållas exceptionellt låg.

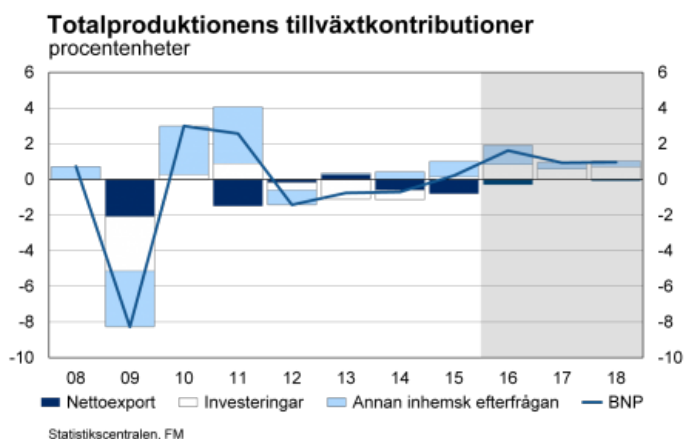
Euro-dollarkursen förutspås försvagas ytterligare under prognosperioden. Oljepriset upphörde att sjunka då producentländerna nådde samförstånd om produktionsbegränsningar. I prognosen ingår en måttlig prisstegring. Oljepriset tillsammans med prisökningen på andra råvaror kommer att sätta fart på inflationen globalt.

BNP-tillväxten 2016 blir 1,6 %. Den privata konsumtionen ökar starkt i förhållande till konjunkturläget. Konsumtionsökningen stöds av att hushållens realinkomster ökar, konsumenternas förväntningar stärks och sparkvoten sjunker. De privata investeringarna och i synnerhet byggnadsinvesteringarna ökar 2016. Exportökningen stannar på endast 1 %, vilket fortfarande är långsammare än världshandelns tillväxt. Till följd av att investeringarna och konsumtionen ökar växer importen mera än exporten och hela utrikeshandelns inverkan på bruttonationalprodukten blir således negativ.

rats i början av året. Arbetslöshetsgradens trend har redan sjunkit till 8,6 % och sysselsättningen ökar framför allt inom byggandet. Däremot ökar inte arbetets produktivitet. Priserna förutspås stiga med endast 0,3 % 2016. Inkomstnivåindexet beräknas stiga med 1,2 %.

År 2017 blir tillväxten 0,9 %. I synnerhet den privata konsumtionen ökar långsammare då inflationen tilltar och hushållens realinkomster växer långsammare. På grund av konkurrenskraftsavtalet växer lönesumman dämpat på kort sikt. Detta gäller i synnerhet den offentliga sektorn, där den temporära nedskärningen av semesterpenningen, anslagsnedskärningen i anslutning till arbetstidsförändringen och sänkningen av arbetsgivarens socialskyddsavgifter minskar de löntagaresättningar som den offentliga sektorn betalar. Till följd av konkurrenskraftsavtalet krymper den offentliga konsumtionen med 0,5 % och bidrar således till att minska BNP-tillväxten.

Tillväxttakten för privata investeringar mattas av, i första hand för att byggnadsinvesteringarna slutar att öka. År 2017 tilltar exportökningen till 2,4 %. Bakgrunden är att tillväxten koncentreras till områden som är viktiga för den finska exporten, såsom Europa och Förenta staterna, i stället för tillväxtekonomier. Exporten ökar under prognosperioden på grund av transportmedelsleveranser som redan är kända. Sysselsättningen fortsätter att förbättras, men arbetslöshetsgraden sjunker långsamt 2017, eftersom det ökade antalet lediga arbetsplatser får dolda arbetslösa att aktivera sig och söka arbete. Inkomstnivåns ökning avtar till 0,8 % 2017. År 2017 ökar ändringarna i den indirekta beskattningen inflationen med uppskattningsvis 0,2–0,3 procentenheter och konsumentprisinflationen stiger till 1,3 %.

Industriproduktionen ökar på bred basis eftersom endast primärproduktionen krymper. Tillväxten är särskilt snabb inom byggandet. Situationen på arbetsmarknaden har förbätt-

År 2018 stannar BNP-tillväxten på 1,0 %. Efterfrågan förskjuts från inhemsk efterfrågan till export. Den privata konsumtionsökningen blir långsam. Hushållens köpkraft förbättras inte just, eftersom inflationstakten är densamma som året innan och förvärvsinkomstbeskattningen skärps. Tillväxttakten för privata investeringar beräknas tillta på nytt eftersom de stärks av den internationella ekonomiska utvecklingen samt för att stora investeringsprojekt som planeras i hemlandet inleds. Trots att tillväxten tilltar är exportökningen långsammare än tillväxten på exportmarknaden. Bytesbalansen uppvisar ett underskott under hela prognosperioden. Underskottet i tjänstebalansen upprätthålls av utrikeshandelns underskott. Det stegvis stigande oljepriset och den starkare USA-dollarn förväntas sätta fart på inflationen under prognosperioden. År 2018 förutspås förändringen i konsumentpriserna vara 1,3 %.

De offentliga finanserna började uppvisa ett djupt underskott i slutet av föregående decennium, och därefter har obalansen mellan inkomster och utgifter förblivit massiv. Det svaga konjunkurläget, strukturförändringen inom industrin samt den utdragna arbetslösheten som blivit strukturell har försvagat skatteinkomsterna och utökat förmånsutgifterna. Samtidigt har befolkningens förändrade åldersstruktur lett till att pensionsutgifter-na ökat snabbt.

Den förutspådda ekonomiska tillväxten räcker inte ensam till för att avhjälpa obalansen i de offentliga finanserna. De ändringar i socialförsäkringsavgifterna och de skattelättnader som hänför sig till konkurrenskraftsavtalet försvagar de offentliga finanserna på kort sikt. Dessutom fortsätter de åldersrelaterade utgifterna att öka snabbt och försvårar strävandena att uppnå balans i de offentliga finanserna. Av sektorerna inom de offentliga finanserna är staten och kommunerna klart

på minussidan, medan arbetspensionssektorn är på plussidan och de övriga socialskyddsfunderna uppvisar smärre underskott. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen fortsätter att växa de närmaste åren.

Riskerna i världsekonomins utveckling är koncentrerade till en svagare utveckling än vad som förutspåtts. Den tilltagande protektionismen kan göra att världshandeln saktar in mera än väntat. Ekonomierna i euroområdet kan ha svårare än förutspått att återhämta sig då inverkan av de gynnsamma förhållandena har upphört. Euroområdets förmåga att svara på negativa chocker förblir svag. Osäkerheterna i anslutning till Storbritanniens utträdesprocess kan ha större negativa inverningar än väntat inte bara i Storbritannien utan också globalt.

En positivare utveckling än vad som förutspåtts är möjlig om lönernas tillväxttakt i Tyskland ökar efterfrågan och om det stigande oljepriset påskyndar Rysslands import mera än beräknat. Även den omfattande prisökningen på råvaror kan vara ett tecken på att tillväxten blir snabbare än vad som förutspåtts.

Prognosen för den privata konsumtionen är förenad med såväl negativa som positiva risker. Den privata konsumtionen kan utvecklas positivare än vad som förutspåtts, om hus-

hållen fortsätter att skuldsätta sig på samma sätt som de senaste åren. I Finland är hushållens skulder i förhållande till de disponibla inkomsterna något högre än den genomsnittliga nivån i EU. Den långvariga låga räntenivån i kombination med möjligheten att få uppskov med låneamorteringar kan fördunkla hushållens uppfattning om riskerna med skuldsättning. Den låga räntenivån och tillgången på lånade pengar kan således tillsammans med hushållens förbättrade förtroende sätta fart på skuldsättningen mera än beräknat. Detta skulle synas inte bara inom den privata konsumtionen utan också på bostadsmarknaden. Hushållens och bostadsaktiebolagens skuldsättning innebär också risk för en långsammare investeringsutveckling.

De negativa risker som är förknippade med den privata konsumtionen kan realiserars om sysselsättningen utvecklas svagare än väntat. Konsekvenserna för konsumtionen syns både genom inkomstbildningen och konsumenternas förväntningar, vilket kan öka konsumenternas försiktighet och leda till att sparkvoten stiger.

Exporten är också förknippad med en positiv risk. Det åstadkomna konkurrenskraftsavtalet skapar förutsättningar att utnyttja de exportmöjligheter som öppnar sig och stöder förtroendet för den inhemska ekonomiska politiken. Man måste emellertid komma ihåg att avtalets inverknings syns med fördröjning i den ekonomiska utvecklingen.

Internationella ekonomin

Fortsatt svag global återhämtning

Världens köpkraftskorrigerade BNP-tillväxt stannar på cirka 3 % 2016 och tilltar endast något 2017 och 2018. Tillväxten är den långsammaste sedan finanskrisen och stannar under det långsiktiga medelvärdet. Tillväxten har avtagit klart i många tillväxtekonomier. I industriländerna är återhämtningen fortfarande blygsam på grund av de ringa investeringarna samt den långsamma löneutvecklingen och den svaga konsumtionsefterfrågan till följd därav.

Den svaga efterfrågan syns i form av långsam tillväxt i världshandeln och en inflation som stannar under målet i de flesta stora ekonomier. De privata investeringarna i industriländerna ligger till stor del under den långsiktiga trenden, vilket tyder på att företagen tror att efterfrågeökningen förblir dämpad. Även exportpriserna har sjunkit delvis till följd av svag efterfrågan. Arbetslösheten minskar långsamt i flera industriländer.

Produktivitetssökningen har redan länge varit långsam. Enligt OECD ökar emellertid produktiviteten i samma takt som tidigare i de effektivaste företagen, medan den har avtagit betydligt i andra företag.

I Förenta staterna fortsätter den bredbaserade men relativt långsamma återhämtningen. Tillväxten stöds av hushållens stärkta balansräkningar, den gynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden och den lättare finanspolitiken. Både de nominella och de reala lönerna har fortsatt att stiga tämligen kraftigt. Konsumenternas förtroende ligger på hög nivå, men förväntningarna har försämrats en aning.

Investeringarna kommer att växa i måttlig takt. Även lättare finanspolitiken bidrar till att stimulera efterfrågan. Eftersom arbetslösheten är låg och produktionskapaciteten utnyttjas effektivt i många branscher tilltar inflationen och stärks dollarn.

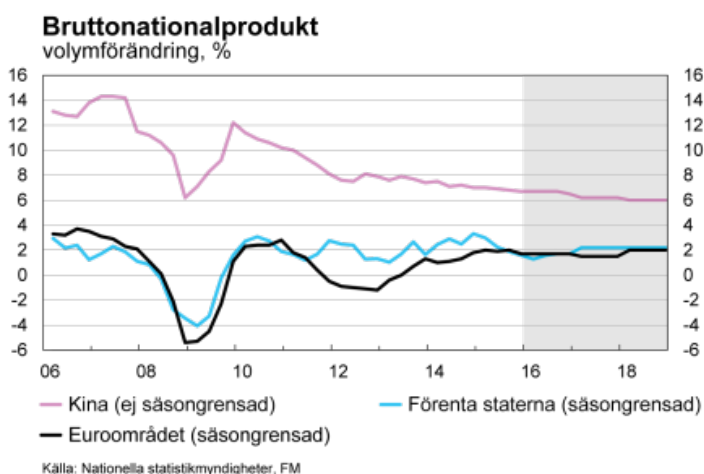
Euroområdet har hållit sig på ett långsamt tillväxtspår, delvis på grund av bland annat sänkta importpriser. De gynnsamma externa faktorernas inverkan håller emellertid på att försvinna. Kreditutbudet och de finansiella förhållandena överlag har förbättrats, och även finans- och penningpolitiken är stimulerande. De nämnda faktorerna förbättrar särskilt den privata konsumtionsefterfrågan, och även investeringarna återhämtar sig långsamt. Den stärkta dollarn ökar efterfrågan i euroområdet i någon mån. Å andra sidan berättar den stärkta bytesbalansen att obalansen och den svaga efterfrågan fortsätter i euroområdet.

Utsikterna för Storbritanniens ekonomi kommer att överskuggas av den osäkerhet som det kommande utträdet ur EU medför, och som gör att företagen skjuter fram sina investeringar och hushållen drar ner sin konsumtion. Tillväxten i Storbritannien bromsar in 2017 – 2018. Tillväxten blir långsammare än vad som förutspåtts även på längre sikt, vilket bidrar till att investeringarna skärs ned ytterligare. Storbritanniens framtida utträde ur EU föranleder osäkerhet även i euroområdet, vilket kan försämra investeringarna och tillväxten i någon mån. Bland annat i Spanien och Irland har de strukturreformer som företagits tidigare bidragit till att återställa en tämligen kraftig tillväxt. Tillväxten i euroområdet bromsas av att arbetslösheten sjun-

ker långsamt. I Sverige avtar tillväxten något, men tillväxten och sysselsättningen förblir ändå starka.

Rysslands ekonomi stöder sig fortfarande på olje- och gasexport. Landet har inte förmått reformera sig eller använda inkomsterna från råvaror till att göra produktionen mångsidigare och utöka mervärdet. Tillväxtpotentialen dämpas av uteblivna investeringar och de skrala ekonomiska strukturerna, såsom att det allmänna blandar sig i den privata sektorns investerings- och produktionsbeslut, och de fortsatt osäkra ägarförhållandena. Tillväxten i Ryssland kommer att förbli mycket långsam efter den nuvarande recessionen.

I Kina har tillväxten inom industrin, byggnad och varuexporten redan avtagit betydligt och dessa trender kommer att fortsätta. Ekonomin håller på att övergå från en export- och investeringsstyrd modell till en modell som stöder sig på inhemsk konsumtion och tjänster. Motsvarande förändring har tidigare inneburit att tillväxten avtagit mycket klart. Om landets politik lyckas avtar tillväxten kontrollerat. Å andra sidan stöder Kina fortfarande de gamla strukturerna i Kina, vilket fördröjer strukturförändringen.

Världshandeln växer synnerligen anspråkslöst

Världshandelns svaga tillväxt avspeglar den avtagande tillväxten inom industriproduktionen i Kina och industriländernas ringa investeringar. Importökningen i världen kommer att förbli anspråkslös, särskilt i tillväxtekonomierna.

Under 1990-talet och de första åren på 2000-talet växte handeln med varor mer än dubbelt snabbare än industriproduktionen, men nu växer den rentav långsammare än produktionen. En såhär långsam tillväxt i handeln har tidigare endast hört ihop med recessioner. Elasticiteten hos industriländernas import i förhållande till produktionen minskade redan före finanskrisen, men har sedermera delvis återvänt. Däremot tycks importintensiteten i tillväxtekonomierna ha avtagit permanent, vilket gör att handeln ökar blygsamt.

Finlands marknadsandel inom världshandeln har fortsatt att krympa, men nedgången har avtagit. Världshandeln medför inte att någon stark efterfrågan riktas mot Finland.

Inflationsutsikterna är splittrade

Prissänkningen på råolja har upphört och priset har vänt in på ett långsamt stigande spår, delvis på grund av samförståndet om att begränsa OPEC:s samt Rysslands och vissa andra länders produktion. Den synnerligen höga nivån på lagren av oljeprodukter samt det snabba ibruktandet av okonventionella oljekällor i synnerhet i Förenta staterna begränsar en kraftig stegring av prisnivån, om pristopparna hotar att bli mer permanenta. Även priserna på andra industriella råvaror har börjat stiga och sänkningen av producentpriserna till följd av överkapaciteten i Ki-

na har upphört. Tillsammans kommer dessa faktorer att stärka inflationen globalt.

I Förenta staterna har inflationsförväntningarna vänt uppåt och inflationen kommer att tillta. I euroområdet är inflationsförväntningarna fortfarande klart under målet, och inflationsmålet kommer inte att nås under prognosperioden ens med hjälp av exceptionell penningpolitik.

Räntorna förblir låga

Bakgrunden till de låga räntorna utgörs av ringa investeringar och att man söker efter säkra placeringsobjekt, vilket har lett till att risktillägget för långa räntor har sjunkit. Räntorna har långsamt börjat normalisera sig i Förenta staterna, men de förblir relativt låga under hela prognosperioden. I synnerhet i euroområdet stannar räntorna länge på en klart lägre nivå än vad vi vände oss vid före krisen.

Riskerna fortfarande övervägande negativa

Den ökande protektionismen kan fördröja världshandeln mera än vad som förutspås enligt grundspåret.

Det är inte klart hur väl Kina lyckas revidera sin ekonomiska modell utan att tillväxten

avtar kännbart. Stödet till de gamla strukturerna kan dock utsätta ekonomin för en hastigare inbromsning än väntat. Samtidigt har den privata sektorn i Kina fortsatt att skuldsätta sig i snabb takt och risken för problem inom finanssektorn har ökat ytterligare.

Även i euroområdet är riskerna fortfarande koncentrerade till den negativa sidan. Det kan vara svårare än vad som förutspåtts för ekonomierna att återhämta sig, eftersom de gynnsamma förhållandenas inverkan har upphört. Euroområdets förmåga att stå emot negativa chocker förblir svag. Den osäkerhet som hänför sig till Storbritanniens utträdesprocess kan ha större negativa effekter än vad som förutspåtts inte bara för Storbritannien utan även globalt.

Det ekonomiska läget i Ryssland förblir besvärligt och anpassningen till den kommande perioden av långsam tillväxt kan leda till politiska och ekonomiska problem.

De synnerligen låga räntorna i industriländerna samt det ökade sökandet efter avkastning har styrt investeringsflödena till bland annat bostads- och aktiemarknaden, vilket har kunnat leda till övervärderad prissättning. Exempelvis i Sverige har bostadspriserna stigit synnerligen snabbt. När den exceptionella penningpolitiken så småningom upphör, räntorna börjar stiga samt den amerikanska dollarn stärks kan det leda till starka reaktioner på finansmarknaden. Framför allt i många tillväxtekonomier kan vi få se mera kraftiga kapitalrörelser.

En positivare utveckling än vad som förutspåtts är möjlig om lönernas tillväxttakt i Tyskland ökar efterfrågan och om det stigande oljepriset påskyndar Rysslands import mera än beräknat. Även den omfattande prisökningen på råvaror kan vara ett tecken på att tillväxten blir snabbare än vad som förutspåtts.

Efterfrågan och utbud

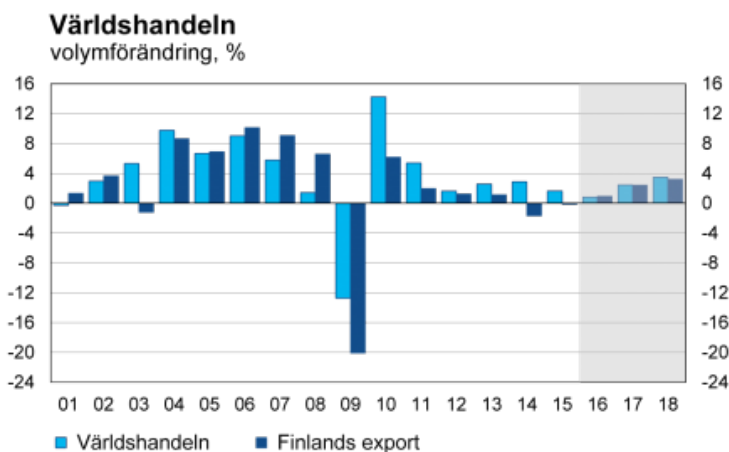
Måttlig exportökning

Finlands export förutspås börja öka måttligt när exportefterfrågan växer. Under prognosperioden ökar Finlands export dock långsammare än tillväxten inom världshandeln.

Enligt de färskaste kvartalsräkenskaperna minskade exporten under det tredje kvartalet 2016 med 3,4 % jämfört med föregående kvartal, vilket förklaras med den fartygsbeställning som noterades för det andra kvartalet 2016. Jämfört med ett år tidigare ökade exporten dock med 1,4 %. År 2016 förutspås tillväxten vara 1,0 %.

År 2017 ökar exporten med 2,4 % och 2018 tilltar tillväxten till 3,4 %. Exporten ökar på grund av den ökade exportefterfrågan och de transportsmedelsleveranser som redan är kända under prognosperioden. Trots tillväxten är exportökningen långsammare än tillväxten på exportmarknaden. Ekonomin i exportländer som är viktiga för Finland växer måttligt.

Under det tredje kvartalet 2016 krympte exporten med 3,4 % jämfört med föregående kvartal. Importen förutspås öka med 1,6 % 2016. Åren 2017 och 2018 tilltar importökningen med draghjälp från exporten och investeringarna.

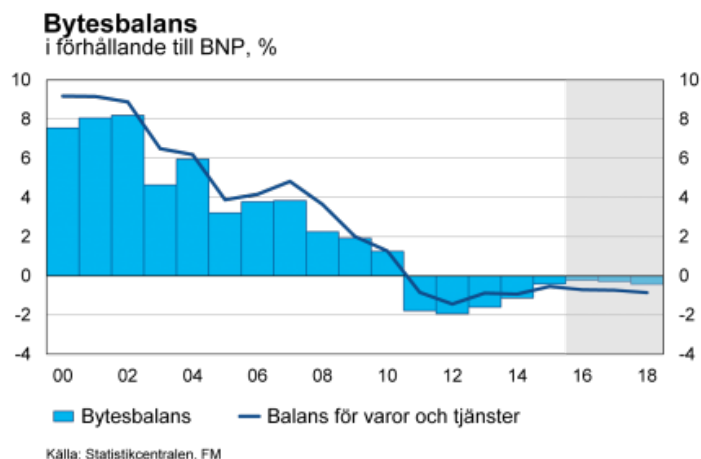
Källa: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, Statistiskcentralen, FM

Bytesbalansen uppvisar underskott

Importpriserna fortsätter att sjunka 2016, men börjar stiga 2017 till följd av det stigande oljepriset och de försvagade valutakurserna. Nettoexportens kontribution blir lätt negativ under hela prognosperioden.

I slutet av det tredje kvartalet 2016 uppvisade summan av bytesbalansen under 12 månader ett underskott på -1,1 % i relation till bruttonationalprodukten. Bytesbalansen har på nytt blivit negativ sedan överskottet i handeln med varor krympt.

Bytesbalansen fortsätter att uppvisa ett underskott under prognosperioden eftersom tjänstebalansen ser till att balansen i utrikeshandeln uppvisar underskott. Även primär- och sekundärinkomst tillsammans fortsätter att uppvisa ett underskott. År 2018 är bytesbalansen -0,4 % i relation till bruttonationalprodukten.

Konsumtionsökningen avtar

Enligt konsumentbarometern har det allmänna förtroendet för den egna ekonomin samt för den ekonomiska utvecklingen i Finland förbättrats klart under 2016. I synnerhet tidpunkten för att skaffa sällanköpsvaror upplevs som mer gynnsam än genomsnittet. Den privata konsumtionen växer också snabbast i fråga om sällanköpsvaror, eftersom konsumtionen av dem beräknas öka med 7 % 2017. Denna tillväxt förklaras av i synnerhet bilhandeln.

År 2016 stärks hushållens köpkraft av att de disponibla realinkomsterna ökar med över 1½ %. Detta beror i stor utsträckning på att det låga oljepriset gör att konsumentpriserna stiger mer dämpat än normalt, och prisökningen stannar på 0,3 % 2016. Ökningen av den privata konsumtionen stöds också av att sysselsättningen förbättras och arbetslösheten börjar sjunka. Enligt konsumentbarometern upplevs risken för arbetslöshet ha minskat klart under detta år. Även om ökningen av den privata konsumtionen avtar mot slutet av året kommer den upp till 1,9 % 2016.

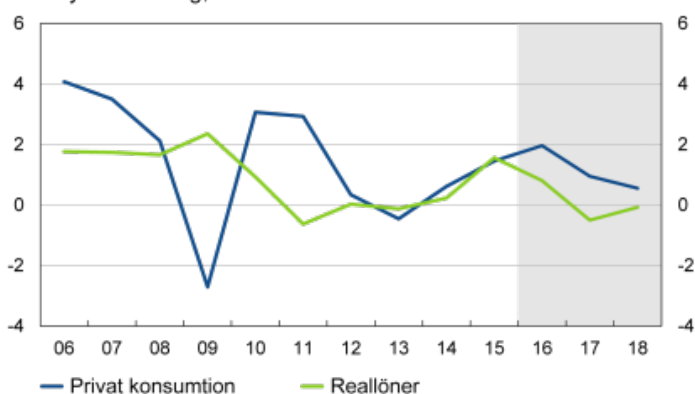
År 2017 avtar ökningen av den privata konsumtionen till 0,9 %. En bidragande orsak till detta är att hushållens realinkomster växer långsammare. Den snabbare inflationen, de utgiftsnedskärningar som riktas mot sociala transfereringar och de återhållsamma avtalsenliga förhöjningarna fördröjer ökningen av hushållens disponibla inkomster. Trots att sysselsättningen förbättras ökar lönesumman långsammare och skattesänkningarnas förstärkande inverkan på köpkraften blir måttlig.

Ökningen av den privata konsumtionen är fortfarande dämpad 2018 och når upp till 0,6 %. Trots att sysselsättningen ökar snabbare förbättras inte hushållens köpkraft just då inflationen påskyndas och förvärvsinkomstbeskattningen skärps.

Hushållens sparkvot har sjunkit nästan oavbrutet sedan 2010 och blir lätt negativ 2016 – 2018. Den minskade sparkvoten avspeglar också hushållens skuldsättning. Den låga räntenivån och den goda tillgången på lånade pengar har ökat skuldtagningen. Den långvariga låga räntenivån i kombination med möjligheten att få uppskov med låneamorteringar kan fördunkla hushållens uppfattning om riskerna med skuldsättning. Den låga räntenivån och tillgången på lånade pengar kan således tillsammans med hushållens förbättrade förtroende sätta fart på skuldsättning-

Privat konsumtion och reallöner

volymförändring, %

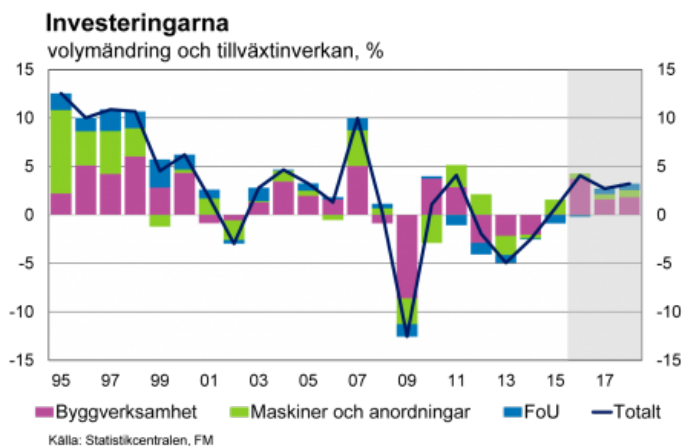

Källa: Statistikcentralen, FM

en mera än beräknat. Detta skulle synas inte bara på bostadsmarknaden utan också inom den privata konsumtionen.

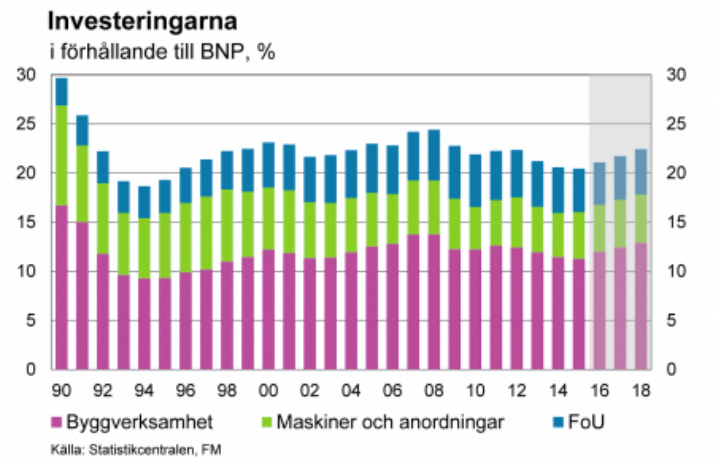
De privata investeringarna har bra fart

De privata investeringarna har ökat bra i enlighet med förväntningarna. Under januari-september ökade de med 2,8 % jämfört med föregående år. Den raska tillväxten för de privata investeringarna förklaras av det starka konjunkturläget för byggandet samt bland annat av att maskinerna i bioproduktfabriken i Äänekoski i huvudsak installeras under 2016. Antalet förstaregistrerade transportmedel är också klart större än i fjol. Investeringarna i anläggningsverksamhet har fortsatt att utvecklas starkt, under årets tre första kvartal har tillväxttakten varit cirka 4 %. Endast FoU-investeringarna fortsätter att minska lätt.

Inom byggnadsinvesteringarna kan vi dock förvänta oss en vändning, eftersom antalet bygglov minskar kraftigt. Detta innebär att de privata investeringarnas tillväxttakt avtar något 2017. Den exceptionellt stora fabriksinvestering som blir klar syns också i investeringarna i maskiner och anordningar. Åren 2015 och 2016 investerade bostadsplaceringarna avsevärt i hyresbostäder med goda avkast-

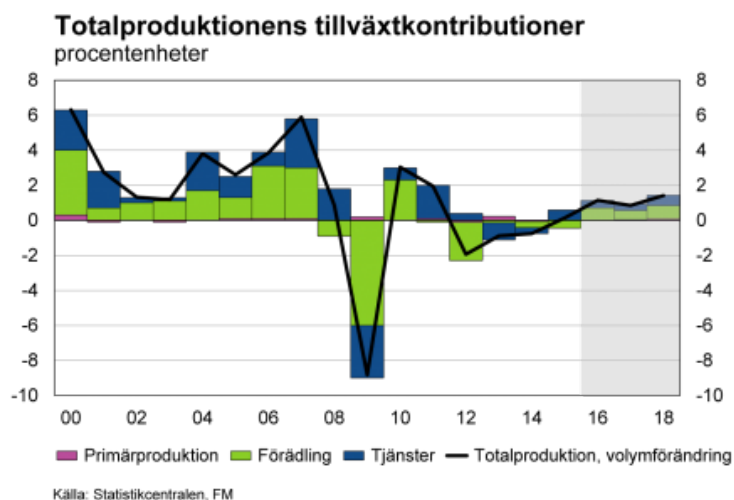
ningsförväntningar, men investeringsefterfrågan på sådana är något osäkrare 2017, då antalet bostäder som färdigställs ökar betydligt.

Investeringarna i affärsbyggnader förväntas inte öka mycket 2017. Däremot har det offentliga servicebyggande ökat raskt, eftersom investeringarna i bland annat sjukhus- och skolbyggnader ökar klart. Ombyggnadsverksamheten avtog 2016, då en del av byggmästarna tog anställning inom nybyggnationen. Åren 2017 och 2018 beräknas ombyggnadsverksamheten utvecklas återhållsamt i en årstakt av cirka 2 %. Tillväxten för investeringarna i anläggningsverksamhet upprätthålls av genomförandet av det reparationsskuldprogram som regeringen fattat beslut om.

Nedgången i FoU-investeringarna väntas stanna upp 2016 och vändas i en uppgång 2017. FoU-investeringar görs särskilt inom el- och elektronikindustrin samt kommunikationsbranschen och IT-tjänster, och dessa branscher väntas även annars börja växa 2017. Den offentliga sektorns FoU-utgifter minskar något under hela prognosperioden.

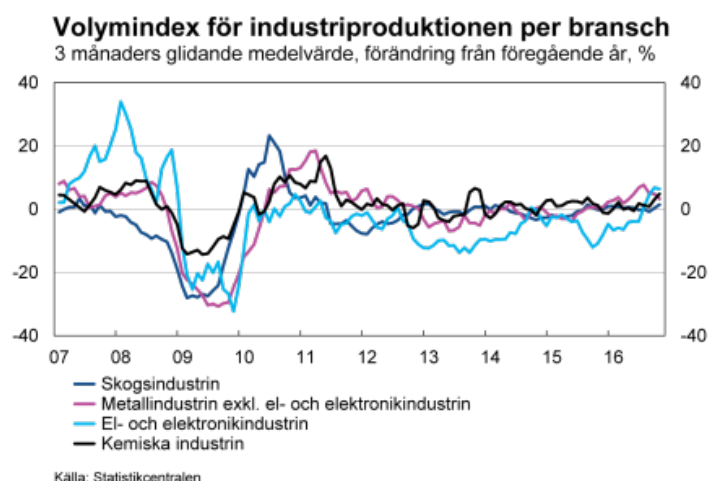
År 2018 beräknas ökningen av de privata investeringarna ta ny fart bland annat för att de stärks av den internationella ekonomiska utvecklingen samt för att de stora investeringsprojekt som planerats i hemlandet kommer igång. Risker när det gäller investeringsutvecklingen är att exporten utvecklas svagare än vad som förutspåtts, att hushållen och bostadsaktiebolagen skuldsätter sig samt att den internationella ekonomiska utvecklingen blir osäker.

Den starka produktionstillväxten avtar tillfälligt

Till skillnad från de fyra föregående åren har värdeökningen inom samhällsekonomin ökat kännbart under januari-september jämfört med föregående år, 1,2 %. Det var fråga om en ekonomisk tillväxt på bred bas, för av huvudbranscherna var det bara primärproduktionen som inte ökade under januari-september. Snabbast ökade affärlivets tjänsteproduktion, skogs- och kemiindustrins produktion samt byggandet. Produktionsnivån blev dock lägre än i fjol inom offentliga tjänster, kommunikations- och IT-tjänster samt el- och elektronikindustrin liksom inom jordbruket. Det bör särskilt påpekas att den fem år långa recessionen inom industrin tog slut i början av året, och industrins värdeökning i början av året var ett par procent högre än föregående år.

Föregående gång som produktionstillväxten har varit starkare än i början av året var 2011. Den ekonomiska tillväxten kommer dock att avta vid årsskiftet, eftersom industrins beställningar krymper ytterligare och även tillväxten inom byggandet avtar då byggloven minskar. Den snabbare tillväxten inom världshandeln och den ökade efterfrågan på investeringsnyttigheter gör att totalproduktionen ökar med cirka 1 % 2017 och stimulerar värdeökningen till en tillväxt på nästan 1½ % följande år. Produktionens strukturförändring framför allt inom elektronik- och delvis skogsindustrin fördröjer värdeökningens tillväxt trots att exportefterfrågan ökar.

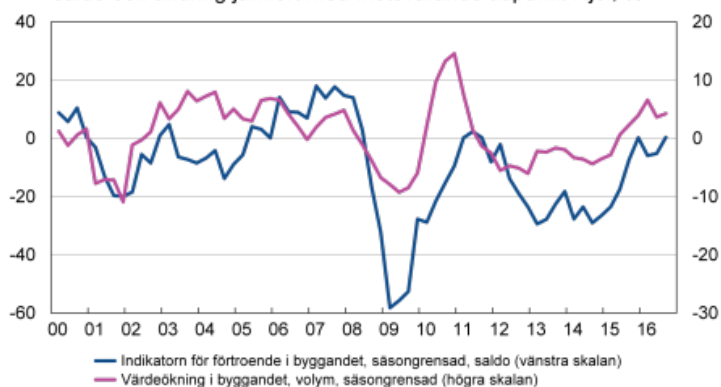

Den starka tillväxten inom industrin i början av året verkar inte fortsätta vid årsskiftet, ef-

tersom värdet av nya beställningar fortsätter att krympa och enligt konjunkturförfrågningarna väntar industriföretagen att produktionsökningen ska vara blygsam de närmaste månaderna. Flest företag som väntar tillväxt finns inom byggnadsprodukt-, kemi- och pappersindustrin. Nedgång förutspås åter framför allt för teknologi- och tryckeriindustrin. Livligare exportefterfrågan, förbättrad kostnadskonkurrenskraft, lägre lagernivåer och valutans försämrade externa värde stöder industriproduktionen i fortsättningen. År 2016 växer värdeökningen inom industrin med cirka 2 %. Till följd av den svaga perioden vid årsskiftet ökar industriproduktionen med endast 2 % även nästa år, men tillväxten för snabbas till cirka 3 % 2018.

Förtroende och produktion i byggandet

saldo och ändring jämfört med motsvarande tidpunkt i fjol, %

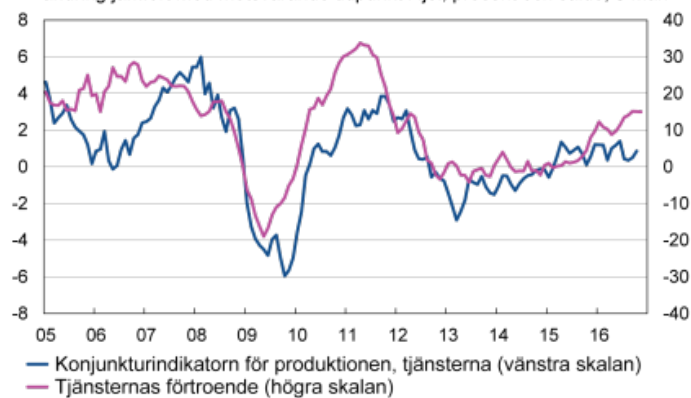
Källa: Statistikcentralen, Europeiska kommissionen

Byggnadsproduktionen har ökat starkt redan i ett års tid särskilt tack vare nybyggnationen. Under januari-september var värdeökningen nästan 5 % större än för ett år sedan. Ökningen kommer dock att avta i fortsättningen eftersom byggloven minskade i fråga om många typer av byggande med sammanlagt 30 % under det tredje kvartalet jämfört med ett år tidigare. Dessutom har ökningen varit regionalt ojämn, så i vissa områden förekommer det brist på även slutprodukterefterfrågan och samtidigt på yrkeskicklig arbetskraft och andra produktions-

faktorer. Tack vare den starka inledningen på året växer byggnadsverksamhetens värdeökning med cirka 4½ % i år. År 2017 avtar tillväxttakten till cirka 1½ %, men påskyndas följande år då nybyggnadsprojekt startar till drygt 2 %. Ombyggnadsverksamheten stöder tillväxten av värdeökningen inom byggnadsverksamheten under hela prognosperioden.

Serviceproduktionen

ändring jämfört med motsvarande tidpunkt i fjol, procent och saldo, 3 mån

Källa: Statistikcentralen, Europeiska kommissionen

Tjänsteproduktionen ökade värdeökningen inom ekonomin 2015, då industriproduktionen krympte. I år är rollerna ombytta och i början av året ökade tjänsteproduktionen hälften långsammare än industriproduktionen, det vill säga knappt 1 %. Enligt konjunkturförfrågan väntar tjänsteföretagen att konjunkturerna ska förbättras måttfullt under de närmaste månaderna och även försäljningen väntas öka något, eftersom knappt en sjättedel av tjänsteföretagen väntar att deras produktion ska öka de närmaste månaderna. Flest företag som väntar tillväxt finns inom informations- och kommunikations- samt turisttjänster. Företag inom i huvudsak handeln samt trafikbranschen förutspår att deras försäljning kommer att krympa. I år och nästa år ökar tjänsteproduktionen med endast cirka ½ %. År 2017 växer framför allt konsumenttjänsterna sparsamt. År 2018 ökar produktionen med cirka 1 % när företagsverksamheten blir aktivare.

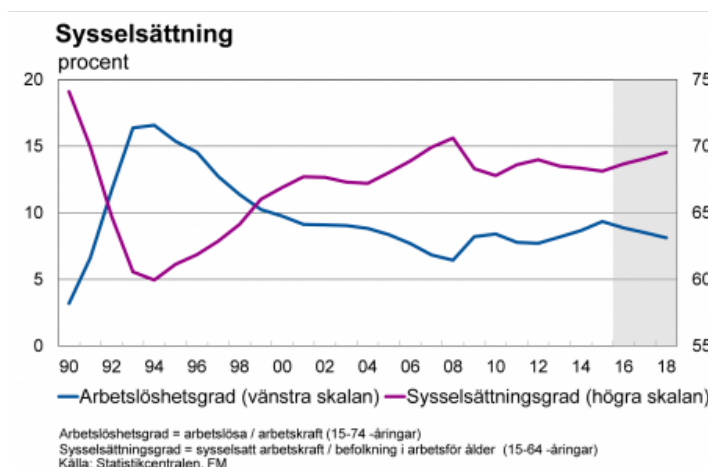
Sysselsättning, priser och löner

Arbetslöshetsgraden sjunker, den dolda arbetslösheten växer

Sysselsättningsläget har förbättrats under året i och med att den ekonomiska tillväxten kommit igång. Den ökade ekonomiska aktiviteten syns framför allt inom byggandet i form av flera lediga arbetsplatser och arbetade timmar. Den livligare efterfrågan på arbetskraft gör att sysselsättningen växer med 0,5 % i år.

Arbetslösheten har slutat att öka och antalet arbetslösa har börjat minska 2016 enligt såväl Statistikcentralens stickprovsbaserade arbetskraftsundersökning som Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik. I oktober var arbetslöshetsgradens trend 8,6 %. Prognosen för hela årets arbetslöshetsgrad är 8,9 %.

Samtidigt har emellertid antalet dolda arbetslösa ökat, så det kan hända att den officiella arbetslöshetsgraden för närvarande ger en alltför positiv bild av arbetslöshetssituationen. Som dold arbetslös räknas en person utanför arbetskraften som skulle vilja ha förvärvsarbete och står till förfogande för arbete men inte har sökt arbete de senaste fyra veckorna. Orsakerna till dold arbetslöshet är att man har upphört att söka arbete eller andra orsaker, såsom studier, barnavård eller hälsoskäl.

Bruttonationalproduktens måttliga tillväxt 2017 och 2018 räcker till för att upprätthålla sysselsättningsförbättringen och samtidigt sjunker antalet arbetslösa långsamt. I avsaknad av en snabbare ekonomisk tillväxt förblir arbetslösheten dock hög under hela prognosperioden. Sysselsättningen förutspås förbättras med 0,4 % 2017 och med 0,5 % 2018. Sysselsättningsgraden stiger till 69,5 % 2018.

Arbetslösheten förutspås sjunka långsamt 2017, eftersom en del av de dolda arbetslösa torde aktivera sig och söka arbete när antalet lediga arbetsplatser ökar. Arbetslöshetsgraden sjunker till 8,5 % 2017 och ytterligare till 8,1 % 2018.

Trots de förbättrade sysselsättningsutsikterna har den så kallade omfattande arbetslösheten, alltså det totala antalet arbetslösa arbetssökande och personer som omfattas av aktiveringstjänster, inte sjunkit från sin höga nivå på cirka 450 000 personer. År 2016 har antalet personer som omfattas av aktiveringstjänster ökat lika mycket som antalet arbetslösa har minskat. Antalet långtids- och strukturellt arbetslösa har också ökat i år, även om ökningen har avtagit de senaste månaderna. I ljuset av detta kommer de

kostnader som arbetslösheten orsakar inte att minska snabbt.

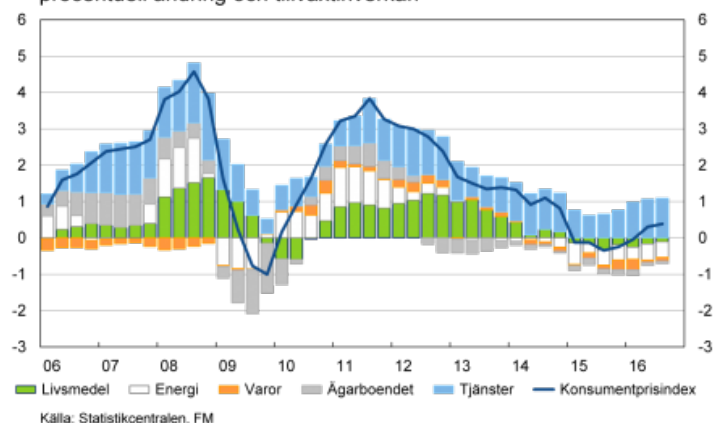
Förbättringen av sysselsättningsläget hindras fortfarande av olika regionala och yrkesmässiga matchningsproblem mellan arbetslösa arbetssökande och lediga arbetsplatser. Antalet lediga arbetsplatser har 2016 stigit till över 40 000, alltså samma nivå som under högkonjunkturen 2007. Denna klara ökning av efterfrågan på arbetskraft har dock inte minskat den omfattande arbetslösheten på det sätt som man hade kunnat anta.

Konsumentpriserna

Under det tredje kvartalet 2016 steg det nationella konsumentprisindexet med 0,4 % jämfört med motsvarande tidpunkt 2015. Konsumentpriserna har alltså fortsatt stiga långsamt, men den negativa prisutvecklingen i början av året har vänt i positiv riktning. Inflationen fick mest fart genom att tjänsterna blev dyrare, eftersom priserna på dem steg med 2,4 % under det tredje kvartalet jämfört med ett år tidigare. I stället sjönk energipriserna med 4,9 % och priserna på varor med 0,6 %. Däremot höll sig livsmedelspriserna på nästan samma nivå som vid motsvarande tidpunkt ett år tidigare.

Prognosen för inflationen i år är 0,4 % mätt med det nationella konsumentprisindexet. Inflationsutvecklingen styrs framför allt av priset på råolja, som har stigit jämfört med bottennoteringen i början av året. Under årets sista kvartal börjar oljepriset bidra allt mer till att konsumentpriserna stiger. Energiprisernas inverkan på inflationen förväntas förbli positiv till utgången av prognosperioden.

Konsumentprisindex
procentuell ändring och tillväxtinverkan

År 2016 förväntas priserna på tjänster stiga i en takt av 2,4 %, alltså snabbare än i fjol. Till detta bidrar bland annat höjningarna av social- och hälsovårdens klientavgifter. Konkurrenssituationen inom dagligvaruhandeln har gjort att prisutvecklingen på livsmedel har förblivit måttlig. Priserna på varor påverkas av den svaga efterfrågan samt av importpriserna, som kommer att börja stiga 2017 efter en lång nedgång. I år är skatthöjningarnas inflationspåskyndande inverkan uppskattningsvis 0,6–0,7 procentenheter.

Inflationstrycket är lägre än normalt även under prognosperiodens följande år, eftersom det finns lediga resurser inom samhällsekonomin och produktionsgapet fortfarande är klart negativt. De nationella konsumentprisindexet väntas stiga med 1,3 % både 2017 och 2018. Det stegvis stigande oljepriset och den stärkta amerikanska dollarn förväntas påskynda inflationen under prognosperioden. Ändringarna i den indirekta beskattningen 2017 påskyndar inflationen med uppskattningsvis 0,2–0,3 procentenheter. Till detta bidrar i synnerhet höjningarna av fordons-, bränsle- och tobaksskatterna, medan sloandet av sötsaksskatten och sänkningen av bilskatten verkar i motsatt riktning. Prognosen påverkas också av antagandena om måttfulla lönehöjningar samt låg men så småningom stigande räntenivå.

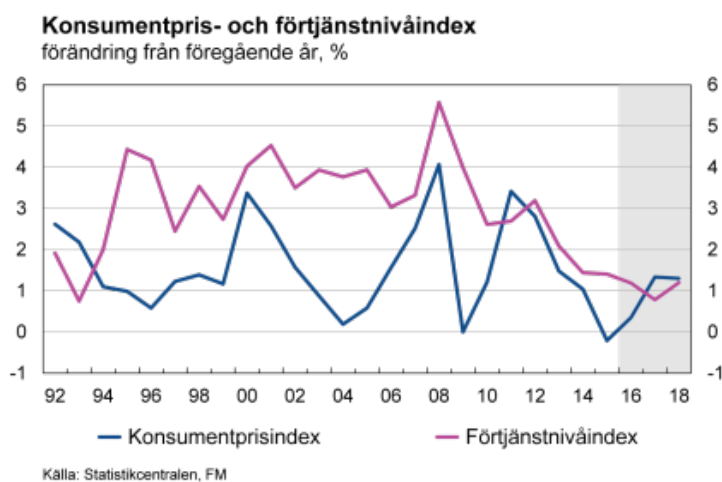
Under det tredje kvartalet 2016 var årsförändringen i det harmoniserade konsumentprisindexet 0,3 % i euroområdet och prisutvecklingen väntas vara fortsatt långsam även under resten av året. Enligt Europeiska centralbankens senaste prognosförfrågan väntas inflationen i euroområdet vara 0,2 % i år, 1,2 % 2017 och 1,4 % 2018. De jämförbara tillväxtsiffrorna i det harmoniserade konsumentprisindexet är i finansministeriets prognos för Finlands del är 0,4 % 2016, 1,3 % 2017 och 1,3 % 2018.

Inkomstnivån stiger mycket återhållsamt

De nominella inkomsterna steg med 1,3 % 2015 mätt med förtjänstnivåindexet. De avtalsenliga lönerna steg med 0,6 % och övriga faktorer höjde förtjänstnivåindexet med 0,7 %.

År 2016 utvecklas inkomstnivån i enlighet med den arbetsmarknadslösning som arbetsmarknadsparterna förhandlade fram i juni 2015; sysselsättnings- och tillväxtavtalet höjer de avtalsenliga lönerna med i medeltal 0,6 %. I inkomstutvecklingsprognosen antas andra faktorer än de avtalsenliga lönerna höja inkomsterna med 0,6 % om året. De nominella inkomsterna beräknas sålunda öka med 1,2 % 2016.

Inkomsternas förutspås fortsätta att stiga ännu försiktigare så att inkomstnivån stiger med 0,8 % 2017 och med 1,2 % 2018. Denna höjning av inkomstnivån är betydligt långsammare än genomsnittstakten under 2000-talet, vilket är i harmoni med den långsamma ekonomiska tillväxten och den dämpade sysselsättningsutvecklingen.

Offentliga ekonomin

Den offentliga sektorns skuldsättning fortsätter

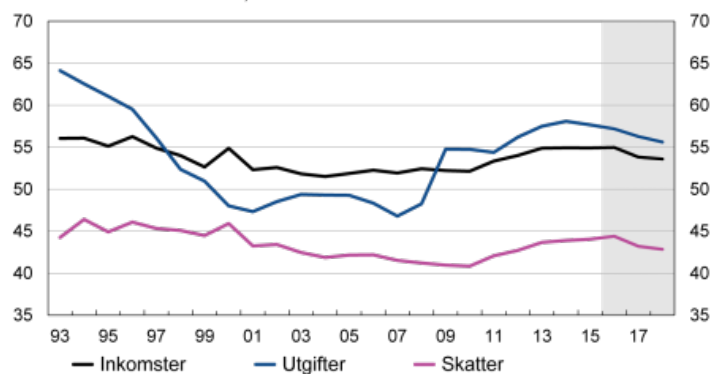
Finlands offentliga finanser har redan länge uppvisat ett underskott, varför den offentliga sektorn har skuldsatt sig i snabb takt. Den dämpade ekonomiska tillväxten genererar inte tillräckligt med skatteinkomster för att finansiera de offentliga utgifterna. Samtidigt ökar utgifterna också för att befolkningen blir äldre. De olika regeringarnas anpassningsåtgärder har dock bidragit till att dämpa ökningen av underskottet.

De ekonomiska utsikterna förblir svaga också inom den närmaste framtiden, och den ekonomiska tillväxten räcker inte ensam till för att korrigera obalansen i de offentliga finanserna. Det konkurrenskraftsavtal som arbetsmarknadsorganisationerna kommit överens om samt de skattelättnader som regeringen beslutat om i anslutning därtill försämrar de offentliga finanserna på kort sikt. Av sektorerna inom de offentliga finanserna är staten och kommunerna klart på minussidan, medan arbetspensionssektorn är på plussidan och de övriga socialskyddsfunderna uppvisar smärre underskott. Den offentliga skulden i relation till totalproduktionen fortsätter att växa de närmaste åren.

Den livligare ekonomiska tillväxten ökar statens skatteinkomster 2016 och underskottet krymper. Å andra sidan ökar utgifterna bland annat av genomförandet av spetsprojekten och kostnaderna för invandringen. Budgeten för 2017 uppvisar fortfarande ett underskott. Konkurrenskraftsavtalets sänkning av socialskyddsavgifterna och nedskärning av semesterpenningarna minskar arbetskraftskostna-

derna. Förlängningen av arbetstiden minskar dessutom de löntagarersättningar som staten betalar. Å andra sidan minskar skattesänkningarna statens skatteinkomster. Statens utgifter ökar dessutom av att statens finansiering av FPA:s sjukförsäkringsutgifter ökar och av att kommunerna kompenseras för de förluster av skatteinkomster som skattelättnaderna föranleder.

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Källa: Statistiska centralbyrån, FM

Lokalförvaltningens saldo förblir så gott som oförändrat de närmaste åren. På grund av anpassningsåtgärderna och den återhållsamma kostnadsutvecklingen ökar lokalförvaltningens totala utgifter endast litet i år. År 2017 krymper konsumtionsutgifterna då nedskärningen av semesterpenningarna, sänkningen av arbetsgivarens socialskyddsavgifter och förlängningen av årsarbetstiden träder i kraft i enlighet med konkurrenskraftsavtalet. För att åstadkomma de besparingar som förlängningen av årsarbetstiden möjliggör förutsätts att kommunerna och samkommunerna fattar beslut om att utnyttja sparmöjligheterna. Å andra sidan kan de personalutgiftsbesparingar som hänför sig till konkurrenskraftsavtalet och regeringens åtgärder för att stärka kommunekonomin åsidosätta kommunerna egna anpassningsåtgärder de närmaste åren.

Kommunernas och samkommunernas egna anpassningsåtgärder har de senaste åren fokuserats på att dämpa utgiftsökningen. Kommunerna höjde sina skattesatser måttligt 2016. Även 2017 är det bara 47 kommuner som höjer kommunalskattesatserna medan så många som 14 kommuner sänker dem. Den genomsnittliga kommunalskattesatsen stiger med endast 0,05 procentenheter till 19,91 %.

Arbetspensionsanstaltens överskott fortsätter att försämrats stegvis under prognosperioden och överskottet är en dryg ½ % i relation till BNP 2018. Arbetspensionsutgifter fortsätter att stiga snabbt när antalet pensionärer ökar och den genomsnittliga pensionsnivån stiger. Den fortsatt dämpade ökningen av lönesumman fördröjer ökningen av försäkringsavgiftsinkomsterna. Den inkomsthöjande inverkan av den förhöjning på 0,4 procentenheter som företas i den privata sektorns arbetspensionsförsäkringsav-

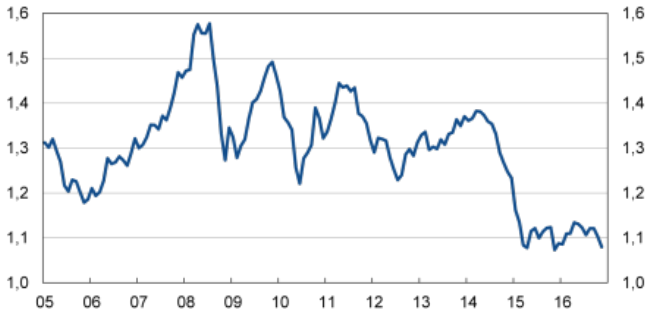
gift 2017 upphävs till följd av att den offentliga sektorns avgifter sänks. Dessutom förblir arbetspensionsanstaltens förmögenskostnader låga under prognosperioden på grund av den låga räntenivån.

De övriga socialskyddsfondernas (som består av Arbetslöshetsförsäkringsfonden och FPA) underskott krymper 2016, eftersom arbetslöshetsförsäkringsavgiften höjdes med 1 procentenhet i början av året. Dessutom upphörde inkomstrelaterade utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa att öka och ökningen av utgifterna för grundskyddet för arbetslösa avtar. Nästa år vänder arbetslöshetsutgifterna i en försiktig nedgång. Regeringens sparbeslut dämpar ökningen av de övriga socialskyddsfondernas utgifter under prognosperioden. Den sänkning av arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgift som man kommit överens om i konkurrenskraftsavtalet ökar inte de övriga socialskyddsfondernas underskott, eftersom svackan i FPAs finansiering kompenseras med tilläggsfinansiering från staten.

BAKGRUNDSBILDER

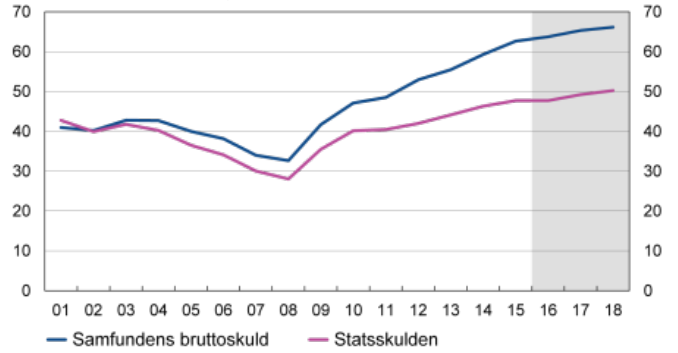

Valutakurs EUR/USD

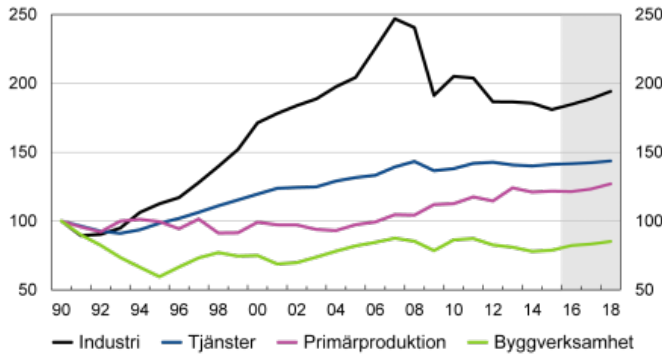
Källa: Europeiska centralbanken

De offentliga samfundens bruttoskuld och statsskuld i förhållande till BNP, %

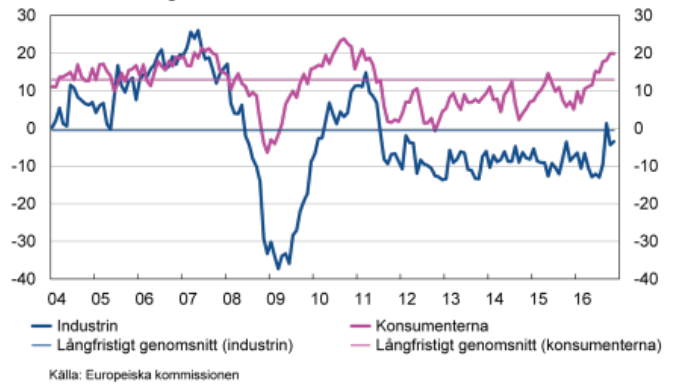
Källa: Statistikcentralen, FM

Produktion 1990=100

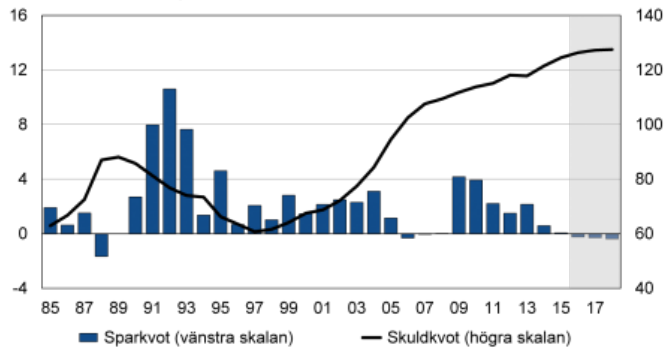
Källa: Statistikcentralen, FM

Industrins och konsumenternas förtroende saldo, säsongrensad

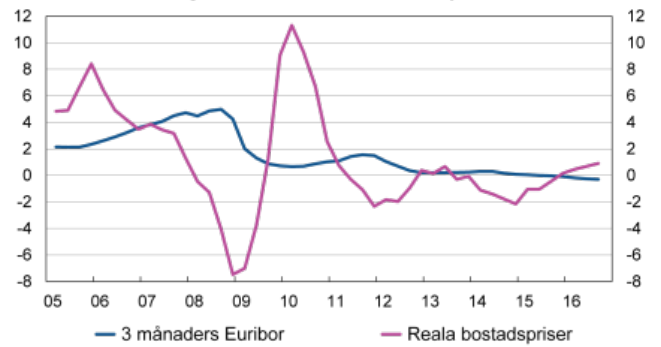
Källa: Europeiska kommissionen

Hushållens sparande och skuldsättning andel av de disponibla inkomsterna, %

Källa: Statistikcentralen, FM

Korta räntor och reala bostadspriser % och förändring från motsvarande kvartal i föj

Källa: Reuters, Statistikcentralen

Ytterligare information

Överdirektör
Mikko Spolander,
tfn 02955 30006,
040 558 7457

Finansråd
Jukka Railavo,
tfn 02955 60540,

Finansråd
Marja Paavonen,
tfn 02955 30187

FINANSMINISTERIET
Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 Statsrådet
Telefon 0295 16001
vm.fi/sv

Ekonomisk översikt, vintern 2016

ISSN 1797-9714 (pdf, zine)

ISBN 978-952-251-816-3 (zine)